

NORSK
PSYKOLOG
FORENING

MÅLBESKRIVELSE

FOR DET OBLIGATORISKE PROGRAMMET I
SPESIALITETEN RUS- OG
AVHENGIGHETSPSYKOLOGI

1. INNLEDNING	3
2. BESKRIVELSE AV SPESIALITETEN I RUS- OG AVHENGIGHETSPSYKOLOGI	4
2.1 DEFINISJON	4
2.2 FUNKSJON OG VIRKEOMRÅDE	4
2.3 ROLLER OG OPPGAVER.....	5
3. KOMPETANSE	6
3.1 MÅLGRUPPE FOR SPESIALISTUTDANNINGEN	6
3.2 GENERELL KOMPETANSE.....	6
3.3 SPESIFIKK KOMPETANSE	7
3.3.1 <i>Kunnskaper</i>	8
3.3.2 <i>Ferdigheter</i>	9
4. UTDANNINGSAKTIVITETENE	10
4.1 KURS	10
4.1.1 <i>Kurs 1: (3 dager)</i>	10
4.1.2 <i>Kurs 2: (3 dager)</i>	11
4.1.3 <i>Kurs 3: Klinisk seminar (2 dager)</i>	11
4.1.4 <i>Kurs 4: (2 dager)</i>	11
4.1.5 <i>Kurs 5: (2 dager)</i>	12
4.2 PRAKSIS.....	13
4.3 VEILEDNING	14

1. INNLEDNING

Målbeskrivelsen skal tydeliggjøre målet med videreutdanningsprogrammet og hvilke utdanningsaktiviteter som skal bidra til at psykologene utvikler forventet kompetanse. Dokumentet skal beskrive:

- Samfunnsoppdraget til spesialister i rus- og avhengighetspsykologi, arbeidsoppgaver, roller, funksjon og virkeområde
- Kompetansene til psykologspesialister i rus- og avhengighetspsykologi
- De ulike læringsaktivitetene som skal bidra til utvikling av kompetansene
- Grunnlaget for vurdering av egen utvikling og egne prestasjoner
- Grunnlaget for veiledernes tilbakemeldinger på psykologenes utvikling underveis i utdanningen og bedømming av faktisk læringsutbytte til slutt

Spesialistutdanningen skal bidra til at spesialister i rus- og avhengighetspsykologi utøver sitt yrke i overensstemmelse med de fagetiske og samfunnsmessige krav. Gjennom kurs, praksis, veiledning og skriftlig arbeid er målet å gi psykologene en særskilt metodekompetanse, profesjonskompetanse og samarbeidskompetanse i sitt arbeide til det beste for brukerne.

Norsk Psykologforening har vedtatt Prinsipperklæring om evidensbasert praksis. All psykologvirksomhet skal baseres på en integrering av den beste tilgjengelige forskningen med klinisk ekspertise sett i sammenheng med pasientens egenskaper, kulturelle bakgrunn og ønskemål.

2. BESKRIVELSE AV SPESIALITETEN I RUS- OG AVHENGIGHETSPSYKOLOGI

2.1 DEFINISJON

Spesialistutdanningen i rus- og avhengighetspsykologi skal gi psykologene forutsetninger for å arbeide med forebygging, tidlig intervensjon, utredning, behandling og rehabilitering av rus- og avhengighetsproblemer i hele befolkningen. Kunnskapsgrunnet for rus- og avhengighetspsykologisk praksis er integrasjonen av den beste tilgjengelige forskning og psykologfaglig ekspertise sett i sammenheng med brukernes egenskaper, kulturelle bakgrunn og målsettinger. Kunnskap om rusens funksjoner, ulike rusmidlers fysiologiske, psykologiske og sosiale virkning er sentralt for spesialiteten.

Videreutdanningen i rus- og avhengighetspsykologi skal bidra til å utvikle psykologenes holdninger, kunnskaper om og ferdigheter i selektivt¹ og indikativt² forebyggende arbeid, utredning og behandling av rus og avhengighetstilstander, samt psykiske lidelser. Utdanningen skal bidra til at spesialisten vurderer endringsmuligheter både i lys av individuell vurdering av rus- og avhengighetsproblemet, pasientens kontekst og samhandlingsmuligheter med andre aktører. Utdanningen skal fremme samarbeidsevne med brukere, pårørende, andre relevante fagpersoner og instanser.

2.2 FUNKSJON OG VIRKEOMRÅDE

De fleste spesialister i rus- og avhengighetspsykologi arbeider i TSB, psykisk helsevern, somatiske sykehus og kommunehelsetjenesten og skal kunne fylle de ulike psykologfaglige ansvarsområdene i de ulike tjenestene. Spesialistene samarbeider med og yter tjenester til ulike aktører innenfor kommune, arbeidsplass og frivillige organisasjoner.

¹Selektiv forebygging er strategier og tiltak som rettes mot risikogrupper og/eller risikosituasjoner. www.forebygging.no

² Indikativ forebygging er strategier og tiltak som rettes mot enkeltpersoner hvor risikofaktorer og/eller konkrete problemer er observert eller opplevd. www.forebygging.no

2.3 ROLLER OG OPPGAVER

Psykologspesialisten har ansvar for kvalitetssikring av psykologers og andre profesjonsutøveres faglige arbeid. Spesialistene har ansvar for veiledning av andre fagpersoner og gir konsultasjon til andre faggrupper.

Psykologspesialistens ansvar er å sørge for at psykologfaglige perspektiver tas med ved utvikling av tjenestene. Psykologspesialistene har etisk, juridisk og ofte administrativt ansvar.

Spesialister i rus- og avhengighetspsykologi er med på å forvalte samfunnets samlede ressurser til helsetjenester for befolkningen. Spesialistene må derfor være godt kjent med og ta nødvendig hensyn til samfunnets økonomi og bidra til at helsetjenestene fordeles i henhold til allmenne prioriteringsnormer. Spesialister skal kjenne til hvordan unødige eller overflødig kostbare tiltak kan unngås og medvirke til at enkeltpasienter eller grupper ikke gis en uberettiget økonomisk eller prioriteringsmessig fordel. Samtidig er psykologspesialisten ansvarlig for å melde fra om ressursmangler i sitt spesialistområde.

Spesialister i rus- og avhengighetspsykologi har spesielt ansvar for følgende arbeidsoppgaver:

- Utarbeide og gjennomføre selektive og indikative forebyggende tiltak
- Gi råd/veiledning for helsefremmende atferd, mestring, tidlig intervensjon og forebygging
- Kartlegge, utrede og diagnostisere i tråd med evidensbaserte metoder jfr. Prinsipperklæringen om evidensbasert praksis og myndighetenes krav
- Anvende evidensbaserte endringsrettede metoder tilpasset for individuell og gruppeterapeutiske intervensjoner i ulike faser av endringsprosessen
- Lede team eller tjenester og ha ansvar for kvalitet i tjenestene
- Systematisere erfaringer og kunnskap for å utvikle og forbedre tjenestetilbudet til målgruppen
- Veiledning av psykologer
- Formidle psykologfaglig kunnskap til andre fagpersoner og faggrupper gjennom veiledning/konsultasjon, undervisning og tverrfaglig samarbeid

3. KOMPETANSE

I denne delen av målbeskrivelsen vil det forventede læringsutbyttet (kompetansene) beskrives. Kompetansene danner grunnlaget for tilbakemeldinger fra veileder underveis og vurdering av faktisk læringsutbytte til slutt. Kompetansene utvikles gjennom ulike læringsaktiviteter. Læringsaktivitetene vil beskrives i neste kapittel. Utøvelse av yrket som psykologspesialist i rus- og avhengighetspsykologi krever både høy profesjonskompetanse (generell), spesifikke metodekompetanse og samarbeidskompetanse (handlingskompetanser). Gjennom praksis, veiledning, kurs og skriftlig arbeid skal psykologen utvikle dette. Psykologspesialistenes kunnskap kommer til syne gjennom å utvise forståelse av fakta, teorier, begreper og prinsipper. Forståelsen gir forutsetning for å se sammenhenger og trekke egne slutninger. Ferdighetene er de forutsetningene psykologen har til å anvende kunnskapen som grunnlag for å løse problemer og oppgaver.

3.1 MÅLGRUPPE FOR SPESIALISTUTDANNINGEN

Målgruppe for spesialistutdanningen er psykologer som jobber eller ønsker å jobbe med rus- og avhengighetsproblemer i spesialisthelsetjenesten, kommunehelsetjenesten eller som privatpraktiserende eller i private helsetjenester. Spesialistutdanningen er også aktuell for arbeid innenfor helse, miljø og sikkerhet i større bedrifter.

Aktuelle arbeidsområder er:

- Tverrfaglig spesialisert rusbehandling
- Psykisk helsevern
- Rus- og psykisk helsetjeneste i kommunen
- Somatiske helsetjenester
- PPT
- Barnevern
- Helsestasjoner
- NAV
- Bedriftshelsetjeneste

3.2 GENERELL KOMPETANSE

Gjennom spesialistutdanningen forventes det at psykologens generelle profesjonskompetanse utvikles slik at psykologspesialistene kan mestre komplekse og sammensatte oppgaver på sitt spesialområde.

De generelle profesjonskompetansene som forventes av en spesialist i spesialist i rus- og avhengighetspsykologi er knyttet til rollen som forventes av en psykologspesialist.

Psykologspesialisten skal kunne:

- Bidra til (økt) kvalitet i tjenesten og til pasientsikkerhet
- Bidra med faglige premisser og delta i plan- og utviklingsarbeid i tjenestene
- Ha kjennskap til og kunne håndtere etiske og juridiske dilemma hun/han stilles overfor i yrkesutøvelsen (f.eks. bruk av tvang, taushetsplikt/meldeplikt, informasjonsdeling mellom forskjellige tjenester, prioritering av helsehjelp, mulige rollekonflikter)
- Kunne anvende etiske prinsipper i egen praksis. Forholde seg aktivt til hovedprinsippene; Utvise respekt for pasienters rettigheter, verdighet og integritet. Opptre ansvarlig og kompetent i møtet med pasienter
- Vurdere egen kompetanse og forutsetninger for å kunne bidra overfor pasienten, og eventuelt bidra til at pasienten får kompetent hjelp av andre
- Vurdere hvordan egen bakgrunn og orientering kan påvirke møter med pasienter og pårørende
- Ta hensyn til at sosiokulturelle faktorer som kjønn, kjønnsidentitet, kultur, etnisitet, rase, alder, familiekontekst, religion og seksuell orientering (majoritets/minoritetstillhørighet) tas med i vurdering av hvilke faktorer som påvirker personlighet, verdier, verdenssyn, relasjoner, psykopatologi og holdninger til behandling, og kan gjøre individuelle tilpasninger til pasientens behov basert på dette
- Kunne utrede hvordan interseksjonalitet påvirker pasienten og ta hensyn til dette i planlegging av endringsarbeid
- Kunne legge til rette for pasientenes medvirkning og innflytelse, både i kartlegging og tiltak som gjelder den enkelte og i utformingen av tjenesten
- Velge intervensjoner i samarbeid med pasientene og evt. med pårørende, og evaluere utfallet i fellesskap (både hva gjelder brukerfornøydhet og relevante mål for bedring)
- I den grad slike er tilgjengelige, kunne identifisere og velge evidensbaserte intervensjoner eller kjernekomponenter i behandling
- Forholde seg aktivt til forskningslitteratur og kunnskapsoversikter, og spesielt søke ny kunnskap når utredning/behandling ikke gir forventede resultater

3.3 SPESIFIKK KOMPETANSE

Psykologspesialisten skal kunne beskrive, analysere og begrunne valg av metoder i yrkesutøvelsen og kunne samarbeide med andre tjenesteytere. Den spesifikke kompetansen, kunnskap og ferdigheter, utvikles gjennom deltakelse på kurs, i praksis, skriftlig arbeid, veiledning og ved fordypning i anbefalt litteratur.

3.3.1 Kunnskaper

Gjennom det obligatoriske programmet skal psykologene få økte kunnskaper om:

- Rusfeltets egenart
- Begreper som betegner arbeidet innen rus- og avhengighet
- Psykologens rolle
- Forventninger til psykologens kompetanse
- Forebygging
- Avhengighet
- Komorbiditet herunder medfødte nevrobiologiske tilstander, personlighetstilstander og generelle psykiske lidelser
- Kompleksiteten tilknyttet utredning av komorbide tilstander
- Rusmiddelbrukens betydning på samfunnsnivå
- Rusens fysiske og psykiske funksjon
- Rusmiddelbruk og psykisk helse
- Rusmiddelbruk og somatisk helse
- Bredden i behandlingstilbudet til pasienter med rusproblematikk
- Ulike behandlingsformer i ulike faser
- Kartleggings- og diagnoseverktøy med hovedvekt på brede kvantitative og kvalitative metoder for å gjennomføre differensialdiagnostikk
- Metoder for undersøkelse av familieforhold og andre kontekstuelle faktorer
- Kasusformulering
- Tolking av resultater av utredning
- Hvilke implikasjoner testresultater, diagnoser og faglige vurderinger formulert i ulike rapporter har for brukeren av tjenestene, deres familie og samarbeidende instanser
- Vesentlige faktorer for å skape terapeutisk allianse med bruker og pårørende der det er aktuelt
- Endringsprosesser og arbeidsformer i terapeutisk arbeid. Hvordan velge relevant behandlingsmetode og planlegge behandlingsforløp på bakgrunn av en faglig vurdering
- De vanligste behandlingsmetodene:
 - Terapi
 - Pårørenderådgivning/veiledning
 - Familiebehandling
 - Gruppebehandling
 - Psykoedukasjon
 - Veiledning av andre fagpersoner
- Gjenkjenne psykiske lidelser
- Psykisk helse i et livsløpsperspektiv og hvordan vansker og utfordringer i barne- og ungdomsårene påvirker psykisk helse i voksen alder
- Retningslinjer, veiledere og behandlingsmanualer
- Lovverk som regulerer psykologenes virksomhet

3.3.2 Ferdigheter

Gjennom praksis, veiledning og kurs skal psykologene videreutvikle ferdigheter i å:

- Skape terapeutisk allianse med bruker og deres pårørende
- Gjennomføre utredninger og utarbeide differensialdiagnostiske vurderinger, systematiske kasusformuleringer og vurdere ulike sider ved pasienters rusmiddelbruk
- Utrede psykiske helsetilstander, alvorlighetsgrad og behandlingsbehov
- Utrede og behandle alvorlig psykopatologi, herunder suicid risiko, tidlig tegn på psykose og psykosetilstander
- Tematisere somatiske følgetilstander og tilrettelegge for hensiktsmessig oppfølging av disse
- Ta beslutninger i sammensatte saker og begrunne kliniske tilnærminger
- Anvende anerkjente endringsrettede terapeutiske metoder overfor pasienter som utfordrer tradisjonelle rammer for behandling – herunder aktiv rusmiddelbruk og ustabil/utagerende atferd
- Anvende retningslinjer, veiledere og behandlingsmanualer, samt individuell tilpasning av kartleggings- og diagnoseverktøy
- Gjennomføre terapeutiske prosesser, behandling, endrings- og utviklingsarbeid
- Inngå forpliktende samarbeid med andre tjenesteytere og anvende tilgjengelige ressurser fra andre instanser
- Systematisere erfaringer gjennom utviklingsarbeid og/eller prosjektarbeid for å utvikle og forbedre tjenestetilbudet for målgruppen
- Utforme ulike rapporter og formidle resultater til brukeren av tjenestene, deres familie og samarbeidende instanser på en måte som blir nyttig for mottaker
- Formidle psykologfaglig kunnskap til andre faggrupper gjennom veiledning/konsultasjon, undervisning og tverrfaglig samarbeid
- Formidle erfaringer og psykologfaglig kunnskap til samarbeidspartnere, politiske beslutningstakere, administrasjon, ledelse og/eller embetsverk for å utvikle og forbedre tjenestetilbudet for målgruppen

4. UTDANNINGSAKTIVITETENE

Det obligatoriske programmet består av praksis, kurs, veiledning og skriftlig arbeid. Det stilles særskilte krav til erfaring med spesifikke arbeidsoppgaver og omfang.

Gjennom et utdanningsløp på minimum 5 år videreutvikles grunnkompetansen til psykologer. Den kliniske ekspertisen utvikles gjennom klinisk og vitenskapelig opplæring, teoretisk forståelse, erfaring, egenrefleksjon og kunnskap om ny forskning. Kunnskapstilegnelse skjer primært gjennom deltakelse på kurs og gjennomgang av litteratur. Utvikling av ferdigheter skjer primært i praksis, men praksis, kurs og veiledning er arenaer for integrasjon av kunnskap og ferdigheter. Variert praksis er en forutsetning for å utvikle spesialistkompetanse.

Det skriftlige arbeidet skal gi forutsetning for å systematisere egne erfaringer og kunnskap, og dokumentere integrasjon av forskning og anvendt psykologi. Det skriftlige arbeidet reguleres av utfyllende bestemmelser for skriftlig arbeid.

Det skal være en sammenheng mellom kurssekvensene og det legges stor vekt på egenaktivitet og erfaringsbasert læring.

4.1 KURS

Målet med kurssekvensen på minimum 96 timer over 1,5-2 år er å øke deltakernes forutsetninger for å kombinere forskningsbasert kunnskap, klinisk ekspertise og pasientens og foresattes erfaring og mål i tråd med prinsippene om evidensbasert praksis og i lys av den konkrete yrkesutøvelsen. Kursene skal gi psykologen økte kunnskaper som beskrevet under spesifikke kompetanser som gir økte forutsetninger for å beskrive, analysere og begrunne valg av tilnærminger i praksis. Kursene skal også gi psykologene økte forutsetninger for å samarbeide tverrfaglig og tverretatlig.

4.1.1 Kurs 1: (3 dager)

Etter kurset skal psykologen kunne sikre at brukeren får innflytelse på utredning og behandling gjennom hele behandlingsforløpet. Psykologen får økte kunnskaper om etablering og opprettholdelse av terapeutisk allianse i et pasientforløp. Kurset skal inneholde innlegg fra pasient/brukergruppeorganisasjoner.

Etter dette kurset skal psykologen:

- Kjenne til relevant kunnskap om psykologspesialistens rolle og organisering av behandlingstilbudene
- Kunne foreta rettighetsvurdering til tilbud fra spesialisthelsetjenesten
- Kjenne betydningen av begrepene som brukes om rusmisbrukere, og deres betydning for holdningsdannelse

- Kjenne kunnskapsgrunnlaget for forebyggende arbeid
- Kjenne til rusmiddelbrukens betydning på samfunnsnivå
- Kjenne til ulike sider ved rusmiddelbruk og avhengighet
- Kjenne til utfordringer ved kartlegging og diagnostisering av ulike sider ved pasienters rusmiddelbruk, psykiske helse, kognitive fungering, nettverk, kulturelle bakgrunn og forutsetning for endring
- Forså betydningen av helhetlige behandlingsforløp, kultur- og kjønns sensitiv tilnærming
- Kjenne til metoder for å ivareta brukernes målsetting, autonomi og medvirkningsrett i utredning og behandling (brukermedvirkning)
- Kunne utøve brukermedvirkning/brukerstyring i praksis

4.1.2 Kurs 2: (3 dager)

Etter dette kurset skal psykologen ha kunnskap om:

- Rusmidlenes biologiske/fysiologiske grunnlagsmekanismer og hvilke betydning dette har for etablering av behandlingsplan og tiltak på kortere og lengre sikt
- Fysiologiske reaksjoner i de ulike fasene av rusmiddelbruk og abstinens
- Medisinske komplikasjoner ved skadelig bruk/avhengighet og viktigheten av behandling av somatiske plager for å fremme reduksjon og/eller avhold fra rusmiddelbruk
- Tilrettelegging for ivaretagelse av pasientens somatiske behandlingsbehov.
- Samarbeid med medisinsk personell
- Sammenhengen mellom ruslidelser, medfødte lidelser og etablerte tilstander med fokus på psykisk helse og aggresjonsproblematikk

4.1.3 Kurs 3: Klinisk seminar (2 dager)

Det kliniske seminaret skal bidra til integrasjon av teori og praksis. Deltakerne skal få øvelse i å presentere kasus, blant annet ved bruk av video eller journalutskrift fra egen praksis. Deltakerne får veiledning og råd, og får faglig tilførsel knyttet til presenterte problemstillinger. Seminarlederne veksler mellom plenumpresentasjoner og temagrupper og benytter rollespill blant annet for å synliggjøre klinisk fagutøvelse. Seminaret vil gi økte terapeutiske ferdigheter, økt etisk bevissthet, økt rolleforståelse og økt samhandlingskompetanse.

4.1.4 Kurs 4: (2 dager)

Kurset vil omhandle behandling og oppfølging av personer med samtidig rusproblem og psykisk lidelse (ROP-lidelser), legemiddelasistert behandling og psykoterapi til personer med alvorlig komorbiditet.

Etter kurset skal psykologen:

- Ha økt forutsetning for å vurdere behandlingstilnæringer for pasienter med komplekse tilstandsbilder preget av kontekstuelle utfordringer, traumer og overgrep, utviklingsforstyrrelser og/eller utfordringer i tilknytningskvalitet
- Ha økte forutsetninger for å forstå viktigheten av å tilrettelegge for tett samarbeid med andre instanser og bruk av individuell plan
- Ha kunnskap til psykologens rolle og utøvelse av ambulerende tilnærming og lavterskelmetodikk
- Ha kunnskap om effekten av LAR og andre medikamentelle tiltak for reduksjon/avhold til rusmiddelbruk
- Ha forutsetninger for å tilby psykoterapi til pasienter med alvorlig psykisk lidelse

4.1.5 Kurs 5: (2 dager)

Kurset vil omhandle betydningen av å involvere pårørende i pasientens behandling, samt ivaretagelse av pårørendes egne behandlings- og oppfølgingsbehov. Videre fokus er psykologspesialistens ansvar for evaluering, dokumentasjon og utvikling av tilbudet til aktuelle pasientpopulasjon og deres pårørende.

Etter kurset skal psykologen:

- Bedre kunne vurdere indikasjon/kontraindikasjon for familiebehandling og/eller foreldrearbeid
- Ha kunnskap om hvordan foreldres psykiske helse og fungering påvirker barn, og hvilke sårbarhetsfaktorer man skal være oppmerksom på hos barn av psykisk syke og/eller foreldre med volds og/eller avhengighetsproblematikk. I tillegg ha kunnskap om hvordan samtale med barn og foreldre om foreldres problematikk
- Kunne hjelpe barn gjennom terapeutisk arbeid med foreldre
- Ha økt kompetanse på tilnæringer som fremmer involvering av pårørende i pasientens behandlingsforløp
- Kunne avdekke og bistå i forhold til pårørendes selvstendige behandlings- og oppfølgingsbehov
- Ha forutsetning for å foreta kontinuerlig evaluering på individ-, gruppe- og systemnivå
- Evne å dokumentere arbeidet og påvirke til utvikling av tilbudet
- Tilrettelegge for prosjekt og forskningsarbeid
- Kjenne til metoder for kvalitetsvurdering og forbedring av praksis.
- Systematisering av erfaringer, evaluering og dokumentasjon av egen praksis.

4.2 PRAKSIS

Av det totale praksiskravet på 5 år er det knyttet 3 årsverk praksis til det obligatoriske programmet som skal være innenfor arbeid med rus- og avhengighet. I løpet av de 5 årsverkene skal psykologen arbeide på minst 2 tjenestesteder.

Det skal etterstrebtes god bredde og dybde i praksisen. Dette oppnås enten ved å tilegne seg arbeidserfaring fra de ulike organisatoriske nivå i tilbudet til personer med rus- og avhengighetsproblemer, samt deres pårørende, og/eller ved å kombinere praksis med hovedfokus på aktuelle pasientpopulasjon med praksis innenfor andre psykologiske virkeområder. Praksiskravet omhandler i hovedsak relevante arbeidsoppgaver, og er ikke tjenestespesifikk.

I løpet av de tre årsverkene praksis skal du arbeide på minimum to av følgende virksomhetsområder:

- Lavterskeltiltak
- Poliklinisk behandling/Dagbehandling
- Ambulerende tjenester
- Akutte/krise tjenester
- Avrusning og stabilisering i døgn
- Behandling i døgn

Praksis på de valgte virksomhetsområdene skal utgjøre minst ett årsverk på hvert område. Praksis kan utøves både innen kommunale tjenester og spesialisthelsetjenesten.

I løpet av de 3 årene med praksis med rus- og avhengighetspsykologi skal psykologen ha:

Omfattende erfaring med (tilsvarende minst en gang hver uke):

- Å utrede og behandle ulike typer rusmiddelbruk og avhengighetstilstander
- Brukermedvirkning på individnivå
- Tverrfaglig samarbeid
- Tverretatlig samarbeid

Hyppig erfaring med (tilsvarende en gang hver måned):

- Familie-, pårørende- og nettverksinvolvering
- Å samarbeide med psykologspesialist med tilsvarende oppgaver
- Forpliktende, langsiktig samarbeid mellom spesialist- og kommunetjenesten
- Veiledning av andre yrkesgrupper

I løpet av praksisperioden skal psykologen ha erfaring med:

- Andre problemtilstander preget av kontrolltap eller tvangspreget atferd
- Brukermedvirkning på gruppe- og systemnivå
- Å samarbeide med brukerorganisasjoner på system-, gruppe- eller individnivå
- Evaluering, dokumentasjons-, prosjekt- og/eller forskningsarbeid

4.3 VEILEDNING

Minst 120 timer av veiledningen skal være veiledning i psykologisk arbeid med rus- og avhengighetsproblemer i tilknytning til praksis i det obligatoriske programmet. Veileder skal være spesialist i rus- og avhengighetspsykologi. Etter særskilt vurdering av fagutvalget for rus- og avhengighetspsykologi kan annen type psykologspesialist godkjennes som veileder hvis denne har tilsvarende kompetanse. I spesielle tilfeller, og etter individuell søknad, kan psykologen få forhåndsgodkjent veiledning i inntil 40 timer av erfaren psykolog som ikke er spesialist.

Veiledningen reguleres av egne utfyllende bestemmelser for veiledning. Veiledningen skal ta utgangspunkt i den kunnskap, verdier og erfaringer som utgjør grunnlaget for arbeid som psykologspesialist. Veiledningen skal gi en erfaren kollegas perspektiv på psykologens arbeid og skal bestå av faglig tilførsel, korrigeringer og råd, samt gi psykologen mulighet for kontinuerlig selvrefleksjon.

Det inngås en gjensidig standardkontrakt for veiledning før veiledningen starter og gjøres løpende i veiledningstimene og gjennom veiledningsattest etter endt veiledning.

Det er et mål at veiledningen skal bidra til å øke psykologens kompetanse (kunnskaper, ferdigheter og holdninger) gjennom utviklingsstøttende og korrigerende tilbakemeldinger på praksis. Veiledningen skal også fremme etisk forsvarlig praksis og høy kvalitet på tjenestene. Det er et mål at veiledningen skal føre til økt bevissthet om egne holdninger og eventuelt til holdningsendringer.

Veileder vurderer psykologens faglige progresjon samt læringsutbytte i tråd med målbeskrivelsen for utdanningen. Veileder skal se til at psykologen arbeider i overensstemmelse med gjeldende lover, prinsipperklæringen om evidensbasert praksis og etiske prinsipper for nordiske psykologer.

Veileder har ansvar for både formativ og summativ vurdering av psykologens kompetanser. Den formative vurderingen har til formål å vurdere psykologens progresjon og utvikling underveis i veiledningen. Utviklingsmålene gjennomgås og det reflekteres over hva som er hensiktsmessige læringsaktiviteter og fremtidige mål. Formativ vurdering skal gjøres så ofte som det er formålstjenlig med utgangspunkt i innlevert materiale/dokumentasjon/demonstrasjon av kompetansene og de

kriteriene som er fastsatt av spesialistutvalg i målbeskrivelse. Veileder har ansvar for å vurdere psykologens kompetanser både underveis i veiledningsprosessen og ved avslutning. Det forutsettes at psykologen blir gjort kjent med veileders vurdering fortløpende i veiledningen.

Summativ vurdering av det faktiske læringsutbyttet skal gjøres ved avslutning av veiledningsforholdet og dokumenteres i attest. Veileder skal utstede veiledningsattest ved avsluttet veiledningsforhold etter Norsk psykologforening mal for veiledningsattest innen 4 uker etter at veiledningen er avsluttet.